

Protokoll fra møte i Produktrådet for dataforvaltning 04/05.09.2024

Møte	Møte nr. 5/2024	
Dato	04.09.2024	05.09.2024
Tid	Kl. 12:00-16:00	Kl. 09:00-12:45
Sted	Vestlandshuset, Bergen	Vestlandshuset, Bergen
Medlemmer		
<i>Til stede</i>	Thor Ole Gulsrud (UiS)	
	Alexander Schjøll (OsloMet) - digitalt	
	Kristian Sandbekk Norsted (HiØ)	
	Åsta Dyrnes Nordø (UiB)	
	Torkild Hovde Lyngstad (UiO)	
	Steinar Trædal Henden (UiT)	
Sikt		
	Bodil Agasøster (PO-leder)	Trine P. Klokke (sekretariat)
	Christopher O. Autzen (sekretariat)	Morten Jakobsen (deler av møtet)
	Lisa Tveit Sandberg	Gyrid Havåg Bergseth (dag 1 og deler av dag 2)
	Archana Bidargaddi	Bjarne Øymyr (dag 1)
	Kristina Nicolaisen	Lisa
Forfall		Vigdis Kvalheim (start, dag1)
	Raymond Andreas Stokke (SINTEF)	
	Egil Kjærstad (NORCE)	

Sak	Tema
9/24	Introduksjon
	Bodil Agasøster introduserte møtet og planlagte temaer for de to dagene. Første dag er satt opp med gjennomgang av sentrale tjenester og produkter i produktområdet, og dette skulle legge grunnlaget for diskusjon av tilhørende strategier på dag to. Det ble videre gitt informasjon om produktområdet og strategiprosessen i Sikt. I tillegg ble det orientert om Sikts rolle i ISSP som dannet bakgrunn for strategidiskusjonen dag 2.
10/24	Godkjenning av referat og sakliste
	Sakliste ble godkjent, på dag to ble en sak ble meldt inn under eventuelt. Referat ble godkjent med en mindre endring, HIO ble endret til HIØ.
11/24	Dataplattformen
	Produkteier for dataplattformen, Archana Bidargaddi ga en gjennomgang av dataplattformen, satsningsområder og mulige utviklingsprosjekter. Utviklingsprosjekter er avhengig av tilslag på søknader i NFR sin INFRA-utlysning, der Sikt er med som partner i syv søknader.
12/24	Sikts forskningsdataarkiv

	Teamleder for forskningsdataarkivet, Morten Jakobsen ga en gjennomgang av forskningsdataarkivet, hvordan de tar imot, prosesserer/dokumenterer, tilgjengeliggjør og utleverer data, samt utfordringer Sikts forskningsdataarkiv møter på. Det ble også vist frem brukerstatistikk. Surveybanken, tjenesten for formidling av forskningsdata ble presentert av produkteier for Surveybanken, Bjarne Øymyr.
13/24	Skolevalg
	Christopher Autzen ga en introduksjon om skolevalget som Sikt gjennomfører i samarbeid med Utdanningsdirektoratet (Udir). Fra 2024 er det kommet inn i tildelingsbrevet at Sikt skal ha ansvar for skolevalget. Midler til gjennomføringen kommer via Udir. I forlengelsen av skolevalget gjennomfører også Sikt Skolevalgsundersøkelsen som blir tilgjengeliggjort gjennom Sikts forskningsdataarkiv (Surveybanken). Produktrådet anbefalte Sikt å sette ned en faggruppe bestående av valgforskere som kan bistå i utforming av spørreskjema til skolevalgsundersøkelsen og den tilhørende nasjonale meningsmålingen. <u>Kommentar fra produktrådet:</u> Produktrådet kommenterte at dette er en veldig interessant undersøkelse for forskning på bakgrunn av at den tilgjengeliggjøres kort tid etter valget er gjennomført.
14/24	European Social Survey (ESS)
	Teamleder for ESS, Gyrid Havåg Bergseth gikk igjennom ESS, hvilket oppdrag de utfører og hvordan de jobber med data. ESS er en stor internasjonal surveyundersøkelse av høy kvalitet som startet opp for 22 år siden. Det gjennomføres rundt annethvert år. Dataene blir mye brukt til undervisning og av studenter og er tilgjengelig gjennom en egen dataportal. ESS bruker dataplattformen og samme arbeidsprosesser/verktøy som Sikts forskningsdata, dette bidrar til økt robusthet og mer fleksibilitet mellom de ulike tjenestene som ligger under produktområdet dataforvaltning.
15/24	Avsluttende diskusjon og eventuelt
	Bodil og Thor Ole takket for et godt møte.
16/24	Strategi for Dataplattform
	<u>Det kom noen generelle kommentarer til strategiene:</u> Produktområdet har lagt seg på et svært høyt ambisjonsnivå i strategiene, og det ble stilt noen spørsmål til dette: • Er målsetningene i strategiene realistiske og kan ressursene kan brukes på andre prioriteringer? • Hvordan vet Sikt at dette representerer generelle brukerbehov? Er det nok at vi blir kontaktet av enkeltforskere eller andre? • Sikts forskningsdataarkiv bearbeider data mye for å gi detaljerte og enkle analyseklare data, men er dette nødvendig? Eller skal man forvente at dette er noe forskerne må gjøre selv? Sikt er enig i at det må være en tydeligere prioritering i strategiene, og at det må komme tydelig frem at resultatene fra NFR sin INFRA-utlysning vil være førende for hva som kan gjøres. Sikt fremhevet videre at det høye nivået på kuratering og tjenester for formidling har dannet grunnlaget for at vi er en ettertraktet partner både nasjonalt og internasjonalt, og har fått oppdrag om å ivareta og formidle store studier som ESS, som igjen bidrar til å heve både kompetansenivå og infrastruktur. Sikt anser det derfor som viktig å opprettholde den høye kvaliteten. <u>Strategi for dataplattform- oppsummering:</u>

	I strategien for dataplattformen er det noen sentrale elementer, som utvikling av løsninger for kvalitative data og relasjonelle data- dette blir realisert gjennom MODANSA-satsningen. Videre er det lagt inn utviklingsløp for longitudinelle data og utvikling av en tjeneste for langtidslagring av data med personopplysninger på norsk jord i samarbeid med Sigma2. Videreutvikling av tjenester er i hovedsak finansiert gjennom eksterne midler, og hvilke prosjekter/utviklingsløp som vil kunne satses på er i stor grad avhengig av svar på INFRA-utlysningen fra NFR. Resultatene vil være klare i slutten av september. <u>Diskusjon:</u> • Kvalitative data er et vidt begrep, og det bør tydeliggjøres hvilke typer data det skal tilrettelegges for. • Er det nødvendig å kunne søke i hele teksten eller bruke KI? Kvalitative data av type intervjuer/observasjon og tilsvarende vil det alltid være en utfordring med gjenbrukbarhet, det er videre forskeren som skal forstå data i dybden, ikke KI. • Videre ble det påpekt at rapporter og føringer fra regjering, universitet osv. viser at det er et behov for denne type tjenester for kvalitative data. Det er også per i dag ingen god løsning for deling av data med personopplysninger. • Sikt på passe på at de koordinerer seg med andre som lager tjenester. • Er det mulig å løse formidling av paneldata på en enklere måte? Eller gjør vi det på en ideell måte som er for ressurskrevende sett opp mot mengden av denne type data? Bør Sikt i større grad fokusere på surveydata som er kjernen av kompetansefeltet? <u>Anbefaling fra produktrådet</u> Produktrådet anbefaler en kritisk gjennomgang av strategien med tanke på prioriteringer sett opp mot kostnad og gevinst/nytteeffekt.
17/24	Strategi for Sikts forskningsdataarkiv
	Produktrådet gikk igjennom hovedpunktene som var satt opp i strategien for Sikts forskningsdataarkiv, samt der det er behov for innspill og råd. Noen sentrale punkter var at for at Sikts forskningsdataarkiv skal støtte opp under videreutviklingen som er planlagt i dataplattformen må også fagkompetansen på kvalitative data økes, og at de per i dag blir målt på data som kommer inn - men at de i større grad ønsker å fokusere på gjenbruk av data. Sikts forskningsdataarkiv pekte videre på noen utfordringer: 1) Hvordan få tjenesten til å bli mer kjent i forsknings- og utdanningssektoren 2) Hvordan øke bruk av tjenestene 3) Kvalitative data - hvordan bør disse kurteres for verdiøkning. <u>Diskusjon:</u> - Produktrådet var enig i at Sikt forskningsdataarkiv har blitt mer «usynlig» etter at NSD ble en del av Sikt, og kom med forslag om å etablere tettere kontakt med bibliotekstjenestene. - Det ble videre henvist til OsloMet hvor Sikt har hatt stor suksess gjennom et tett samarbeid. Ved OsloMet er det ikke forskeren som skal arkivere data, men at dette følges opp av forskningsstøtte/bibliotekstjenesten. - Produktrådet var usikre på hvorvidt fokuset på kvalitative data øker gjenbruken av data, men sier at det er like fullt verdifullt å ta vare på og formidle slike type data. Både for den historiske verdien, men og fordi den mer «smale» forskningsdataen og har behov for et tilbud og det er viktig at disse blir ivaretatt på lik linje med mer gjenbrukbare surveydata. Det ble også fremhevet

	at per i dag er det kun Sikts forskningsdataarkiv som kan tilgjengeliggjøre data med personopplysninger, denne type data kan ikke deles i f.eks. Dataverse.
18/24	Datahåndteringsplan
	Sikt har denne våren koordinert en nasjonal arbeidsgruppe som skal komme med en anbefaling om hvilket datahåndteringsplanverktøy som kan tilbys som en nasjonal fellesløsning. Gruppen har bestått av representanter fra UHR, FFA, NFR og Sigma2, hvor Sikt har koordinert/ledet arbeidet. Mandatet til gruppen har vært å ta utgangspunkt i en rapport fra BOTT-universitetene og andre relevante utredninger, og vurdere to internasjonale verktøy; DMPonline og Data Stewardship Wizard (DSW) opp mot brukerbehov, og sikre en bred forankring. Arbeidsgruppen anbefaler at et nasjonalt verktøy bør driftes av Sikt. Rapporten er i siste fase av ferdigstilling og skal opp på porteføljestyremøte i oktober. På bakgrunn av resultatet må Sikt ta stilling til hva som skjer videre med Sikts DMP. <u>Diskusjon:</u> - Det ble kommentert at det er stor variasjon i behov og bruk av datahåndteringsplan blant forskere. Det kom og tilbakemelding om at Sikts DMP er mest relevant for samfunnsvitenskapelig forskning. - Det ble kommentert at det anses som viktig å koble oss på det internasjonale miljøet, men at det samtidig er viktig at et DMP-verktøy kan tilbys med norsk språk - Diskusjon i produktrådet viser at det er ulike brukerbehov: OsloMet sier at for deres del er det viktig at et DMP-verktøy gir policy til brukere og at det kan styres sentralt. De bruker Sikts DMPO, synes DSW vil være for avansert. Samtidig er beskjeden fra UiS at de ønsker DSW. Det ble videre og kommentert at ressursbehov er viktig å planlegge, både for institusjoner og brukere, spesielt om det er data med stort lagringsbehov. Produktrådet støtter et verktøy som alle kan bruke. - Det ble stilt spørsmål til om det er riktig at det produktområdet Dataforvaltning som eier og drifter denne tjenesten.
19/24	Strategi for ESS
	Teamleder for ESS presenterte strategi for European Social Survey (ESS). Sikt har et oppdrag som dataarkiv og formidlingstjeneste for ESS som er gitt av ESS Headquarters, og får betalt for det arbeidet som gjøres. Av denne grunn skal ikke produktrådet gi innspill på hva Sikt gjør, men rollen Sikt har hatt i ESS siden oppstarten har dannet mye av grunnlaget for kompetansen i produktområdet, og den kvaliteten som leveres på tjenestene i det nasjonale forskningsdataarkivet. Overhead i ESS er tilsvarende som i EU-prosjekter, som betyr at det går med et underskudd. Likevel gir ESS en medfinansiering og stordriftsfordeler til Sikts forskningsdataplattform siden ESS og Sikts forskningsdataarkiv kjører på samme dataplattform og med relativt felles verktøy og arbeidsrutiner. Dette bidrar også til en større robusthet. ESS er også partner i flere EU-prosjekter hvor det medfølger midler til videreutvikling, både innen kompetanse og infrastruktur. Per i dag er målsetningen med utviklingsprosjekter finansiert igjennom ESS eller EU-prosjekt at de også skal bidra til å løfte de andre tjenestene i produktområdet. Det kan her være unntak dersom det er oppdrag spesifikt ønsket av ESS HQ og som inngår i oppdraget Sikt utfører for dem. Det ble løftet opp to problemstillinger:

	1) Bør Sikt arbeide aktivt med å utvide porteføljen med flere internasjonale datasamlinger kuratering på høyeste nivå? F.eks. GGP 2) Hvilke kriterier skal vi sette for deltakelse i EU-prosjekt? <u>Diskusjon:</u> - Produktrådet støtter Sichts vurdering om at de deltar i EU-prosjekt som gir en gevinst for andre tjenester eller kompetanse i Produktområdet - Produktrådet ser og at det kan ha nytteverdi å utvide porteføljen med flere internasjonale datasamlinger, men fremhever at det her er viktig å gjøre en økonomisk risikovurdering
20/24	Strategi for ISSP International Social Survey Programme er en international survey hvor Sikt gjennom mange år har stått for innsamling og formidling av de norske dataene. Surveyen er drevet «bottom-up» og har ingen ekstern finansiering. For å beholde medlemskapet og deltagelsen kreves det at man møter opp på generalforsamlinger (GA) og samler inn data. Dersom det blir en pause på to år, eller man ikke stiller på to GA må man sende inn ny søknad for å delta. Sikt (tidl. NSD) mener at dette er særdeles verdifulle data og har derfor på eget initiativ finansiert Norges deltagelse i denne. Sikt ber om produktrådet er enig i vurderingen om at deltagelse i ISSP er noe som Norge bør fortsette med, og om de tenker at det er riktig at det ligger hos Sikt. Videre ønsker Sikt også tilbakemelding på om det bør sendes ut invitasjon til forskere for å få inn spørsmål til den norske modulen. <u>Diskusjon:</u> - Produktrådet anser dette som en survey av høy verdi, og anbefaler at Norge fortsetter å delta. - De anbefaler videre at den bør fortsette å ligge hos Sikt. Om den skulle ligge hos en forskningsinstitusjon måtte det ha bli søkt midler til å drive den, og det anses som lite trolig at Norges deltagelse vil kunne bli opprettholdt. - Produktrådet anbefaler også at det kjøres utlysingsrunder til norske forskere for å melde inn spørsmål. Dette behøver ikke å være særlig tidkrevende, og vil og bidra til å sikre kjennskap og økt bruk av data.
21/24	Oppsummering og eventuelt En sak under eventuelt: <u>Brukergruppe i MODANSA-satningen:</u> Produktrådet ble orientert om planene for etablering av brukergruppe for MODANSA. Rådet var positive til etableringen. Det ble takket for et godt og interessant møte. Leder av produktrådet oppfordret til å sende over utkastene etter at de er spisset.